

ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT

Mit érdemes tudnod az iskolai közösségi szolgálatról?

HINTALOVON
Gyermekjogi Alapítvány

TARTALOM

Mit érdemes tudni, végiggondolni, mielőtt nekikezdesz az iskolai közösségi szolgálatnak?	1
Mire figyelj a közösségi szolgálat elvégzése során?	5
Mit érdemes végiggondolni, miután egy szervezetnél befejezted a munkát?	7
Felhasznált anyagok	8

MIT ÉRDEMES TUDNI, VÉGIGGONDOLNI, MIELŐTT NEKIKEZDESZ AZ ISKOLAI KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLATNAK?

Mi is az az iskolai közösségi szolgálat?

Magyarországon az **érettségi vizsgák** megkezdésének az a **feltétele**, hogy igazolnod kell ötven óra közösségi szolgálat elvégzését. Ez azt jelenti, hogy a 9. osztálytól kezdve legkésőbb az érettségid megkezdéséig **50 órát** (maximum 5 órás tanári felkészítés, minimum 40 óra tevékenység, maximum 5 óra tanárral közös feldolgozás) kell dolgoznod egy vagy több szervezetnél, ahol másokért vagy a **helyi közösségért** teszel, de nem kapsz érte fizetést (pl. dolgozhatsz idősek otthonában, gyerekotthonban, hajléktalanszállón, korrepetálhatsz kisebbeket az iskolában, végezhetsz valamilyen környezetvédelmi feladatot). Az 50 órát érdemes még a 9–11. évfolyamban ledolgozni, hogy az érettségi évében már ne kelljen ezen izgulni.

Mi a célja?

Ez egy jó lehetőség arra, hogy megismerhess különböző embereket, más generációkat, társadalmi csoportokat, így például ha nyitott vagy és velük dolgozol, nekik segítesz, az fejleszti az empátiát. Különböző szervezetek máshogy dolgoznak, ezért minél több hely munkájába látsz bele, annál több tapasztalatra teszel szert, annál szélesebb lesz a látóköröd, annál több mindent fogsz megismerni, és annál kritikusabban tudsz majd gondolkozni különböző témákról. Ha sok emberrel dolgozol együtt, akkor tanulhatsz a csapatmunkáról, az együttműködésről, a kommunikációról. Sokféle feladatban kipróbálhatod magad, akár több szervezetnél is, vállalhatsz kreatívabb munkákat, fejlesztheted a problémamegoldó képességed, és akár nagyobb felelősséggel járó munkákban is részt vehetsz. Ezek a tapasztalatok abban is segíthetnek, hogy jobban megismerd magad, és magabiztosabb legyél. Az iskolai közösségi szolgálat abban is segíthet dönteni, hogy hol tanulj tovább, mi az, ami igazán érdekel és tetszik, főleg, ha olyan szervezeteket is kipróbálsz, amelyek valahogy kapcsolódnak azokhoz a szakmákhoz, amelyek érdekelnek.

Fontos, hogy tudd, hogy az iskolai közösségi szolgálat...

Nem munkavégzés, mert jogilag nem vonatkozik rá a munkatörvénykönyv, sem az önkéntes munkáról szóló törvény.

Nem diákmunka, mert fizetés nem járhat a tevékenységért.

Nem önkéntes munka, mert minden nappali érettségi képzés érettségi előfeltétele, és nem vonatkoznak rá az önkéntesség szabályai.

Nem közmunka, mert diákokat érint, és nem a tartósan állást kereső felnőtteket.

Nem szakmai gyakorlat, mert a munka elvégzése szakértelmet nem igényelhet.

Nem számít közösségi szolgálatnak a **családon belüli segítség**.

Mit gondolj végig, amikor kiválasztod, hogy mit szeretnél csinálni?

- **Mi a célod?** Szeretnél valami újat tanulni, kipróbálni? A már meglévő tudásodat szeretnéd hasznosítani? Minél könnyebben, gyorsabban túl lennél rajta? Ezekkel fontos tisztában lenni, hogy lehetőleg olyan helyet válassz, amelyik megfelel az elvárásaidnak.
- **Kivel érdemes erről beszélgetni?** Kérd ki olyan diákok véleményét, akik már elkezdték vagy akár befejezték a közösségi szolgálatot, ismerd meg a tapasztalataikat, és beszélj a diákönkormányzat tagjaival, a tanárokkal, hogy megtudd, hogy az iskolában és környékén milyen lehetőségek jöhetnek szóba. Minden iskolában van egy kijelölt tanár, aki az iskolai közösségi szolgálattal foglalkozik.
- **Ismersz valakit**, aki olyan helyen dolgozik, ahol te is el tudod tölteni a közösségi szolgálatod óráit? Használd ki, ha vannak ismerőseid, akik segíthetnek helyet találni.
- **Van valami téma, ügy, amely nagyon közel áll hozzád?** Változtatnál valamit a világon? Ha igen, akkor keress az adott témával foglalkozó szervezeteket, ahol a munkáddal tehetsz valamit a neked fontos ügyekért.
- **Mennyi szabadidőd van?** Mikor tudsz dolgozni? Gondold végig, hogy neked mennyi fér bele egy-egy napodba, hetedbe vagy egyes időszakokba, ezeket fontos látni, mielőtt elvállalsz egy munkát.
- **Minden érdekel, vagy inkább egy téma fog meg igazán?** Az összes órát ledolgozhatod egy helyen, vagy akár többféle munkát, feladatot is kipróbálhatsz. Mindkét verziónak megvan az előnye. Ha nagyon sok minden érdekel, akkor lehet, hogy érdemes úgy elosztani az órákat, hogy minél többféle tapasztalatot szerezz, akár több szervezetenél is dolgozhatsz. Ha egy helyen maradsz, akkor viszont egy témát ismersz majd meg részletesebben, mélyebben, és jobban beleláthatsz az adott szervezet működésébe is.

- **Van egy konkrét szervezet, amely megtetszett?** Járj utána, hogy fogadnak-e közösségi szolgálatos diákokat, volt-e már diák náluk, van-e a szervezetnél kijelölt ember, aki a közösségi szolgálatos fiatalokkal foglalkozik.
- **Kérdezz bátran!** Ha valamiben nem vagy biztos, nem kapsz elég információt, akkor nyugodtan tedd fel a kérdéseidet a tanáraidnak vagy a fogadó szervezetnek.
- **Használd ki!** Ez egy lehetőség, hogy gyakorlatiasabb keretek között tanulj, és tapasztalatokat szerezz.

Milyen szervezet fogadhat?

Nem kell bejegyzett civil szervezetnek lenni ahhoz, hogy közösségi szolgálatos diákot fogadjanak. Lehet **állami, önkormányzati, egyházi, civil, nonprofit szervezet** is. Ha bizonytalan vagy, kérj segítséget a kijelölt tanártól. Együttműködési megállapodás nélkül is fogadhatnak szervezetek, de ezt a munka megkezdése előtt mindenképp tisztázd a kijelölt tanárral és magával a szervezettel is.

Hol tudsz megismerkedni különböző szervezetekkel?

- Az iskolai közösségi szolgálattal foglalkozó **kijelölt tanártól** érdemes tanácsot kérni, hogy milyen lehetőségeket ismer. Illetve ő tud segíteni, ha bármiben elakadnál az egész folyamatban.
- **Mész fesztiválozni?** A legtöbb fesztiválon van egy civil szervezetek számára kijelölt terület (pl. Civil falu), ahol nagyon sok szervezettel találkozhatasz. Itt mindenféle programokon is részt vehetsz, ismerkedhetsz a számodra szimpatikus szervezetekkel, és akár ott helyben is megbeszélheted a közösségi szolgálatos lehetőségeidet.
- **Voltak az iskolában különböző szervezetek, programok?** Sok szervezet jár rendszeresen különböző iskolai eseményekre is. Ha találtál közöttük számodra szimpatikusot, érdemes utánakérdezni, hogy tudsz-e náluk dolgozni.
- **Van diákönkormányzat a suliban?** Kérdezd meg, hogy nekik milyen információik, tapasztalataik vannak a témában.

Példák különböző munkákra, tevékenységekre

- Miben segíthetsz például egy kórházban? Lehetsz te a beteg kísérete a betegszállítókkal együtt; várakozhatsz a beteggel, ha erre szükség van; rendben tarthatod a beteg környezetét, felolvashatsz, beszélgethetsz, a beteg mellett maradhatsz, meghallgathatod (**egészségügyi** tevékenység).
- Hátrányos helyzetű emberekkel foglalkoznál? Segíthetsz kenyeret kenni hajléktalan embereknek, vagy szociális otthonokban lehet a tevékenység például felolvasás, közös séta, beszélgetés, közös játék (**szociális** tevékenység).
- Természetbeni adománygyűjtést (pl. ruha, könyv, játék) is szervezhetsz (**jótékonyági** tevékenység).
- Szívesen foglalkozol gyerekekkel? Korrepetálhatsz az iskolában vagy gyermekotthonokban is (**oktatási** tevékenység).
- A helyi önkormányzat szervezésében megvalósuló programok (pl. falunap) lebonyolításában is segíthetsz (**közösségi** tevékenység).
- Védened a környezetet? Miben segíthetsz: pl. parkrendezés, faültetés, busz- vagy villamosmegálló csoportos örökbefogadása, állatmenhelyen való tevékenykedés, vadsparkban, nemzeti parkokban madarak megfigyelése, élőhelyük biztosítása, védett növények gondozása fűvészkertekben, parlagfű-mentesítésben való részvétel, szemétszedés a Te szedd! program keretében, varangymentés bizonyos időszakokban az érintett helyszíneken (**környezet- és természetvédelmi** tevékenység).
- Vészhelyzetben, katasztrófában segítenél? Konkrét árvízvédelemben való segítség is beleszámíthat a közösségi óráidba, de ehhez külön engedély kell, mert alapszabályként katasztrófaelhárításban csak 18 éves kort betöltött személyek vehetnek részt (**katasztrófavédelmi** tevékenység).
- Segíthetsz sajátos nevelési igényű gyerekek nyári táboroztatásában, sporteseményeken, kézműves foglalkozásokon (**sport- és szabadidős** tevékenység).
- A rendőrség munkájába is bekapcsolódhatsz, ez jelentheti a járőrszolgálat támogatását, strandon, parkolóban való felügyeleti tevékenységhez való kapcsolódást (**bűn- és balesetmegelőzési** tevékenység).

MIRE FIGYELJ A KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLAT ELVÉGZÉSE SORÁN?

Miket kell elintézni, mik a szabályok?

- Közösségi szolgálat bárhol végezhető a **lakhelyed** vagy az **iskolád** székhelyének **30 km-es környezetén belül**, ahol másokért dolgozol, és nem kapsz érte anyagi ellenszolgáltatást.
- A **Jelentkezési lap** kitöltésével, a választott tevékenységek megjelölésével kell közösségi szolgálatra jelentkezned az iskolában, amelyhez a szülő jóváhagyó aláírása is kell.
- Az iskolában/osztályodban az iskolai közösségi szolgálatra kijelölt tanár segít megfelelő helyet találni. Te is kereshetsz magadnak olyan szervezetet, ahol ledolgozhatod a közösségi szolgálatot, ekkor a kijelölt tanárral tudod megbeszélni, hogy miket kell elintézni, mielőtt megkezded a munkát, pl. hogy az iskola **együttműködési megállapodást** kössön a fogadó szervezettel, ha szükséges.
- **Jelenlétit** kell vezetni a munkádról. Figyelj arra, hogy minden ledolgozott óra után beírják a **közösségi szolgálati naplódba**, hogy mennyit dolgoztál, így könnyen követheted, hogy hol tartasz.
- Tanítási napon minimum 1 órát, maximum 3 órát dolgozhatsz, nem tanítási napon minimum 1, maximum 5 órát számolhatsz el. Az utazás nem számít bele az órákba.
- Ha még nem múltál el 18, akkor este 8 és reggel 6 között nem végezhetsz iskolai közösségi szolgálatot.
- **Tilos pénzadományokat** gyűjtened közösségi szolgálat címen. Természetbeni adomány (pl. ruha, játék, könyv) csak akkor gyűjthető, ha a rászorulóknak közvetlenül adod át az adományt.
- Mintákat a dokumentumokhoz itt találasz:
https://www.oktatas.hu/kozneveles/iskolai_kozossegi_szolgalat/dokumentummintak

10 hasznos tudnivaló, ha felnőttekkel dolgozol

Ahhoz, hogy az iskolai közösségi szolgálat során valódi szerephez juss, és biztonságosan, hasznosan teljen a munkavégzés, minden fogadó szervezetnek és iskolának biztosítania kell a **gyerekrészvétel alapelveit**.

1. Tájékoztatni kell a **jogaidról** és arról, hogy **mi fog veled történni**, pontosan mit, hogyan és miért kell csinálnod.
2. Bármikor **mondhatsz nemet**. Ha nem kényelmes egy helyzet, valami sok vagy nem fér bele az életedbe, akkor mondhatsz nemet. Akár új közösségi szolgálatos helyet is kereshetsz, ha nem olyan a közös munka, mint amire számítottál. Sokféle lehet menni közösségi szolgálatra, találj egy olyan helyet, ahol jól érzed magad, és megfelel az igényeidnek.
3. **Tisztelettel és figyelemmel kell bánni veled**, meg kell hallgatni a véleményedet.
4. **Számít, hogy téged mi érdekel**. Olyan feladatokba kell bevonni, amelyek érdekelnek, ahol használhatod az ismereteidet, a tudásodat. Ha egy téma miatt választottad a közösségi szolgálatos munkádat, akkor fontos, hogy olyasmit csinálj, ami miatt odamentél, és ne más feladatokat adjanak, mint amikben megállapodtatok.
5. Időt és lehetőséget kell biztosítani arra, hogy nyugodtan **dolgozhass**, és **felkészülhess** a munkára. A munkának tisztelnie kell a szabadidődet és a magánéletedet is.
6. **Nem szabad téged és a társaidat megkülönböztetni**. Mindenkiel ugyanúgy kell bánjanak, nem kivételezhetnek senkivel, sem a kiválasztásnál, sem ha már közösen dolgoztok.
7. Támogatni kell abban, hogy új **tapasztalatokat gyűjthess, tanulhass és fejlődhess**. Segíteni kell a felkészülésedet a feladatra, és ha szükséges, abban is, hogy képzéseken vehess részt.
8. Fontos, hogy **biztonságban legyél**. Vigyázniuk kell rád, és meg kell óvniuk minden balesettől, rossz élménytől. Fontos, hogy tudd, kihez fordulhatsz, ha sérelem ér, vagy kényelmetlen helyzetbe kerültél. Ezt komolyan kell venni.
9. Tájékoztatni kell arról, hogy **hogyan használják fel a véleményedet**. El kell mondaniuk, hogy a munkád hol fog megjelenni vagy milyen eredménnyel zárult. Tudnod kell előre, hogy mi fog történni, és hol használják fel, ha kikérik a véleményed, vagy hol jelenhet meg a munkád.
10. Lehetőséget kell adni arra, hogy **visszajelezhess** a közösségi szolgálat során szerzett tapasztalataidról, a munkád közben és a végén is.

Részletesebben olvashatsz erről: <https://yelon.hu/2020/03/09/felnottekkel-dolgozni-fontos-tudnivalok/>

MIT ÉRDEMES VÉGIGGONDOLNI, MIUTÁN EGY SZERVEZETNÉL BEFEJEZTED A MUNKÁT?

A munkavégzés kiértékelésének fontos célja, hogy ne maradjanak feldolgozatlanul az élmények. Lényeges, hogy támogatást kapj a közösségi szolgálat során felmerült érzéseidről, gondolataidról. Ebben segítségedre lehetnek a tanáraid vagy a fogadó szervezetnél dolgozó felnőttek. Az élmények és eredmények megosztása, megbeszélése, a visszajelzés, az önértékelés segít megérteni az iskolai közösségi szolgálat jelentőségét, célját.

Érdeemes a fogadó szervezettel is lezárni és értékelni a közös munkát. Jelezz vissza, hogy hogy érezted magad, milyen volt náluk dolgozni, mert így tudnak a szervezetek is tanulni, fejlődni.

Az iskolában átbeszélheted az élményeket a tanároddal, a diáktársaiddal.

Oszd meg a tapasztalataidat, így segíthetsz másoknak is megfelelő helyet találni.

FELHASZNÁLT ANYAGOK

Bodó Márton, Matolcsi Zsuzsa, Rácsok Balázs: Kézikönyv az iskolai közösségi szolgálat sikeres megvalósításához 2018. hozzáférés:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/iskolai_kozossegi_szolgalat/sza_kirodalom/iksz_book_online_0.pdf (2020.07.24.)

Bodó Márton, Molnár Karolina, Uzsalyné Pécsi Rita: Az Iskolai Közösségi Szolgálat bevezetésének tapasztalatai 2015. hozzáférés:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/iskolai_kozossegi_szolgalat/sza_kirodalom/az_iksz_bevezetesenek_tapasztalatai_beliv.pdf (2020.07.24.)

KÉSZÍTETTE

Palotay Lilla

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány, 2020

HINTALOVON

Gyermekjogi Alapítvány